

Vraag en antwoord Ontwerpverordening op de beroepsprofielen 2025

Waarom wordt het beroepsprofiel herzien?

In 2023 adviseerden de Kwartiermakers toekomst accountancysector de minister van Financiën in hun eindrapportage over (de kwaliteit van het) wettelijke controledomein, om het beroepsprofiel te herijken zodat het beroep zelf én de opleiding toekomstbestendig, studeerbaar, en aantrekkelijk en relevant blijven.

Het is daarbij opmerkelijk dat de NBA de Ontwerpverordening nu zo aanpast dat er juist géén veranderingen worden aangebracht in het profiel en de opleiding voor de toekomstige accountant die werkzaam gaat zijn in het wettelijke controledomein.

Waarom bestaan er zoveel onduidelijkheden en discussies?

Het proces om te komen tot een nieuw beroepsprofiel en daarmee uiteindelijk tot een andere invulling van de opleidingen, is diffuus. De NBA is verantwoordelijk voor het wijzigen van de Ontwerpverordening, de CEA formuleert de eindtermen van de opleidingen, de NBA (RPO) is verantwoordelijk voor de praktijkopleidingen en de Opleidingsinstituten formuleren het curriculum op basis van de eindtermen.

De Ontwerpverordening op de beroepsprofielen richt zich niet alleen op het beroepsprofiel maar geeft ook aanwijzingen voor de opleiding. Door de vermenging van zaken in governance en in de discussie - die zich alleen maar zou moeten richten op het beroepsprofiel - ontstaan onzuiverheden. Zo worden bijvoorbeeld de eindtermen of de praktijken genoemd, maar daar gaat deze Ontwerpverordening niet over.

Daarnaast heeft de NBA de opdracht gegeven om de aanpassingen van de verordening in eerste instantie binnen de bestaande wet- en regelgeving (lees Wet op het accountantsberoep en de EU-Audit Richtlijn) te passen. In fase 2 wordt dan gekeken welke mogelijkheden en aanpassingen kunnen worden doorgevoerd bij een wetswijziging. Dat maakt zaken ook complex, want waar kiezen de NBA-leden dan uiteindelijk voor als zij instemmen met deze ontwerpverordening; als er mogelijkserwijs toch nog wijzigingen worden doorgevoerd?

De Ontwerpverordening moet de basis leggen van hoe accountants willen zien dat hun beroep in de toekomst vanuit kwaliteit wordt uitgevoerd: wat hebben toekomstige professionals nodig om hun werk over 5, 10, 15 jaar te kunnen doen. Met dat gedachtengoed, die basis gaan de andere partijen vervolgens aan de slag om de eindtermen en de praktijkopleiding opnieuw vorm te geven. Maar ook deze uitkomsten zijn ongewis.

Wat wordt nu gewijzigd in de voorliggende Ontwerpverordening ten opzichte van de huidige verordening?

1. De kenmerkende werkzaamheden van de accountant (artikel 3 in de huidige verordening en artikel 4 in het voorstel) worden gewijzigd. In het voorstel is niet meer als kenmerkende werkzaamheid opgenomen 'het verschaffen van zekerheid over financiële en niet-financiële bedrijfseconomische informatie'.
2. In de huidige verordening (artikel 4) wordt een uitvoerige lijst aan kerncompetenties opgenomen: wat moet de accountant als beginnend beroepsbeoefenaar kennen, kunnen én doen (ook in gedrag). Hierin is onder meer opgenomen: Het zelfstandig richting en uitvoering geven aan assurance-opdrachten, aan assurance verwante opdrachten en aan overige opdrachten, zoals adviesopdrachten;
In de ontwerpverordening is deze uitvoerige lijst verdwenen. In plaats daarvan (artikel 5) wordt voornamelijk een opsomming gegeven van de gedragsmatige kerncompetenties van de accountant, zoals ethisch handelen of onderzoekende geest.

3. In hoofdstuk 4 (die in huidige en in de ontwerpverordening gaat over de opleiding) worden de mogelijkheden van met/zonder aantekening geschetst en de opleidingen met en zonder aantekening naar titel uitgewerkt.
In het huidige voorstel wordt een extra onderdeel (kop) op de opleiding gecreëerd voor de toekomstige beroepsbeoefenaar die na het volgen van de huidige oriëntatie Accountancy / MKB de titel AA met aantekening verkrijgt.
Zoals aangegeven: de opleiding tot accountant die in het accountantsregister met aantekening wordt ingeschreven met de beroepstitel Registeraccountant wijzigt niet.

Wat betekenen de wijzigingen en wat zijn nu precies de consequenties van deze wijzigingen in de Ontwerpverordening?

1. In een beroepsprofiel wordt de essentie van een beroep vastgelegd. Naast de kerntaken worden het werkgebied en de ontwikkelingen in het vakgebied beschreven, aangevuld met een beschrijving van de unieke expertise van de betreffende beroepsgroep. Daarnaast beschrijft het competentieprofiel de verzameling van (deel)competenties en bijbehorende gedragsindicatoren die nodig zijn om een bepaald beroep of functie uit te oefenen.

Met de wijzigingen die in de Ontwerpverordening (artikelen 4 en 5, werkzaamheden en kerncompetenties) worden aangebracht, verdwijnt de essentie en de onderscheidende expertise van de accountant (los van behaalde titel, opleiding of werkveld).

De basis van het accountantsberoep is namelijk: De accountant verklaart (*Lees: certificeert; Certificeren is verklaren dat iets voldoet, het betekent dat de accountant ernaar gekeken heeft en daar een oordeel over heeft*) over financiële, niet-financiële en andere informatie en voegt daarmee waarde toe: voor ondernemingen, voor gebruikers van de verschillende verklaringen die de accountant afgeeft en het maatschappelijk verkeer.

Deze essentie, het fundament waarop het beroep van de accountant is gestoeld, wordt niet meer expliciet benoemd in de tekst van de ontwerpverordening, in de omschrijving van de werkzaamheden en de kerncompetenties van de accountant. Bovendien verdwijnt de richting aan de benodigde kwaliteit van de toekomstige professional in spe uit het beroepsprofiel. Daarmee verdwijnt de unieke positie, het onderscheidend vermogen en daarmee de legitimiteit van de toekomstige accountant ten opzichte van andere financiële dienstverleners.

De essentie van het beroep willen we met de voorgestelde wijzigingen in het Amendement terugbrengen in de verordening.

2. Met de wijzigingen in hoofdstuk 4 (artikelen 6 t/m 8) van de Ontwerpverordening, wordt een extra onderdeel (kop) op de opleiding gecreëerd voor de beroepsprofessional die na het volgen van de huidige oriëntatie Accountancy / MKB de titel AA met aantekening in het accountantsregister verkrijgt.

Volgens de opstellers van de ontwerpverordening is dat nodig om toekomstige accountants die voor de (huidige) oriëntatie accountancy / mkb kiezen, de mogelijkheid te geven om ook een verklaring bij de wettelijke controle te kunnen afgeven.

Gezien de opdracht (vanuit het wettelijke controledomein) om de opleiding aantrekkelijk, studeerbaar en toekomstbestendig te maken, is dit opmerkelijk. De opleiding tot accountant die in het accountantsregister met aantekening wordt ingeschreven met de beroepstitel Registeraccountant wijzigt niet.

Bovendien vinden wij dat alle toekomstige beroepsbeoefenaars moeten worden opgeleid op een wijze dat zij een brede, zelfstandige en onderscheidende rol kunnen vervullen, dus ook in het mkb. Om betrouwbaarheid en daarmee waarde te kunnen toevoegen, beschikt de toekomstige startbekwame professional na de opleiding dan ook over de noodzakelijke kerncompetenties. Dat is inclusief de bevoegdheid om wettelijke controles te mogen uitvoeren.

Met de voorgestelde wijzigingen in het Amendement draaien we deze situatie om. De kop op de opleiding wordt neergelegd bij toekomstige studenten die werkzaam willen zijn in het OOB-domein. Daarnaast leggen we met de wijzigingen vast dat toekomstige studenten die de (huidige) opleidingen RA en AA op bachelor-niveau hebben gevolgd (inclusief praktijkopleiding), standaard over de bevoegdheid beschikken om accountantsverklaringen af te geven; met andere woorden, over de certificerende bevoegdheid beschikken tot en met de wettelijke controle. Dat is de basis.

Hoe zit het nu met de certificerende bevoegdheid, waarover met name de discussies gaan?

De NBA heeft daarover het volgende statement gemaakt (*met in het cursief de positie van SRA*):

1. Alle studerende en afgestudeerde AA's van de afgelopen jaren hebben zelf de keuze gemaakt voor een opleidingsroute Accountancy MKB zonder bevoegdheid voor de wettelijke controle, of (een zeer klein aantal) voor de route naar AA assurance mét de bevoegdheid. Dat is zo en dat blijft zo: er wordt van niemand iets afgepakt.

Dat klopt, het profiel dat geschetst is in de Ontwerpverordening is van belang en toepassing voor toekomstige studenten en professionals.

2. Het voorgestelde beroepsprofiel heeft gevolgen voor de toekomstige opleiding en het toekomstige beroep en verandert dus helemaal niets aan de 'bevoegdheden' van de huidige (AA en RA) accountants.

Dat klopt, het profiel zoals geschetst in de Ontwerpverordening, is van belang en toepassing voor toekomstige studenten en professionals.

3. Het voorgestelde beroepsprofiel voor de AA bevat meer dan in het huidige beroepsprofiel aandacht voor assurance, inclusief minder complexe vrijwillige controles, en tevens een verbeterde mogelijkheid voor AA's met Accountancy MKB om alsnog door te groeien naar een 'AA met bevoegdheid'.

Dat klopt niet of zou niet moeten kloppen. De NBA gaat hierbij uit van de twee bestaande profielen, AA en RA waarbij binnen het profiel van de AA onderscheid bestaat: zonder en met aantekening.

SRA schetst een heel ander perspectief dat recht doet aan de essentie van het beroep, én meer tegemoet komt aan de opdracht om (in het wettelijke domein) te komen tot een toekomstbestendig, studeerbaar, aantrekkelijk en relevant beroep en opleiding.

Wij denken namelijk dat iedere toekomstige professional, zonder onderscheid, als startbekwame beroepsbeoefenaar in staat moet zijn om alle accountantsverklaringen af te geven en daarmee betrouwbaarheid en waarde toe te voegen. Dat is immers de essentie van het beroep en de unieke competentie van de accountant. Dat betekent dat de toekomstige professionals in spe (ongeacht titel) worden opgeleid om verklaringen af te geven (te certificeren) tot en met het niveau van de wettelijke controle.

Waarom de wettelijke controle? Dat is een hele simpele. In de huidige situatie mag een AA zonder certificeringsbevoegdheid vrijwillige controleopdrachten uitvoeren binnen de kaders van de VGBA, NVKS, standaarden en protocollen. Aangezien de standaarden voor wettelijke en vrijwillige controle dezelfde zijn, is het vanzelfsprekend dat de toekomstige professional alle domeinen kan bedienen tot en met de wettelijke controle. Waarbij we nadrukkelijk zeggen: kan.

Wordt de opleiding dan zwaarder? Nee. De toekomstige professional zal zich net zoals nu moeten bekwalen in de drie kernvakken van de accountant: Controleleer, AO/IB en Externe Verslaggeving. Er komt in het SRA-perspectief echter geen kop op de opleiding zodat 'de AA kan doorgroeien naar een AA met bevoegdheid'. Die situatie draaien wij om.

Want de opleiding wordt in ons voorstel wél zwaarder voor de toekomstige professional die kiest voor het OOB-domein. Daar zou een kop op de opleiding moeten worden geplaatst.

Op deze manier sluit de opleiding ook beter aan op de beroepspraktijk.

Hoe zit het dan met de praktijkuren? Daarover gaat deze Verordening niet. De RPO is verantwoordelijk voor de praktijkopleiding, de CEA verantwoordelijk voor het bepalen van de eindtermen van de praktijkopleiding. Daarin zit wel ruimte, omdat de Europese Richtlijn geen urenbepaling hanteert maar slechts spreekt over drie jaar. Daarnaast denkt CEA ook na over (meer) integratie van praktijk- en theoretische opleiding, al startend in de bachelor-fase. Bovendien is het verstandig om de situatie van voor 2016 niet te kopiëren naar de huidige situatie: er is minder instroom van studenten, er zijn voldoende opdrachten en er is krapte op de arbeidsmarkt.